

Vi er ikke eksistentielt i vater!

Sådan skriver forfatteren, lederen og filosofen Morten Albæk (MA) om kilden til vor tids psykiske mistrivsel. Aldrig har vi været mere deprimerede, angste, stressede og medicinerede. Og dét på trods af, at vi heller aldrig har været rigere, uddannede og mere forbundne teknologisk. Ifølge forfatteren har vi fejlet i at omsætte den økonomiske velstand til en eksistentiel ditto. Vi mangler en afgørende ingrediens til det gode liv – nemlig meningsfuldhed. Intet er vigtigere, hævdes radikalt. Styrer vi efter tilfredshed eller lykke, er vi på vildspor, da disse ting handler om behovstilfredsstillelse og en momentan orgastisk tilstand. Det varer ikke ved og leder til det modsatte, hvis det jagtes. Meningsfuldheden skal ikke kun leves i dele af livet. Ligesom der kun er én kiste i kirken, når det hele er slut, så er vi også kun ét menneske. Vi kan ikke opdeles i arbejdslivet/-tiden/-mennesket og privatlivet/-tiden/-mennesket, som også titlen indikerer. Det er en sproglig manipulation. Forfatteren ønsker at gøre op med begrebet work-life balance, der implicerer, at arbejdslivet er noget andet end livet, og for megen tid brugt på arbejde bliver én af de største fortrydelser ved livets slutning. Bogen handler således primært om, hvordan arbejdet bliver meningsfuldt via et dybt personligt engagement.

”Arbejdet skal give os oplevelser, relationer og en følelse af at høre til. Arbejdet skal ikke bare lede os til udvikling og stimulans på et fagligt og professionelt niveau, men også lede os på klaviaturets emotionelle og personlige tangenter.”

Hvordan opnås dette?

Vi må påtage os det stykke arbejde, der ligger i at lære os selv at kende og bringe vores liv i overensstemmelse med os selv og vores udviklingsmål. MA advarer mod at lade sig lokke og stille sig tilfreds med succes, der ikke er smedet af meningsfuldhed. I stedet skal vi være parate til at opgive privilegier som løn og status. Det kan dog være svært at få øje på, at arbejdet mangler mening, da vi lider af en pluralistisk ignorance, dvs. vi kollektivt lader stå til. Spirende undren og drivkraft hos den enkelte dør ud i troen om, at arbejdet er meningsfuldt for alle andre.

Både lederen og organisationen skal i højere grad facilitere udviklingen. Lederen skal i højere grad end IQ og EQ (emotional intelligens) besidde en MQ, en meningsfuldhedskvotient. MUS-samtaler og HR (Udnyttelse af menneskelige ressourcer)-afdelinger skal erstattes af meningsfuldhedssamtaler og HPL (Human Potential Leadership)-afdelinger. Der skal være *leadership* frem for management. Om leadership skriver MA:

”Ledelse er ikke en distancesalsa, men en intim tango, hvor lederen må føre an og er afhængig af, at medarbejderen lader sig føre.” Og at lederskabet skal ”...befrugte det arbejdende menneske med den poesi og intimitet, som vi næres af”.

Lederen skal være en slags guide i medarbejderens personlige udvikling. En forudsætning er, at de to elsker hinanden. Der er ikke tale om en kødelig kærlighed, men en slags venskabelig kærlighed baseret på intimitet, respekt og ligeværd. Det illustreres med en episode mellem Alfred og fra Emil fra Lønneberg: ”Du og jeg, Alfred. – Ja, Emil. Du og jeg.” Samtidig er der tale om en professionel intimitet, hvor lederen skal bringe orden og retning i intimiteten og sikre organisationens formål forbliver i fokus. Meningsfuldhed er nemlig ikke kun for de blå øjnes skyld, for penge er organisationens oxygen. Men øget meningsfuldhed på den eksistentielle bundlinje, viser sig også gunstigt på den økonomiske.

Der er givetvis mange, som føler sig draget af bogens titel. Meningsfuldhed – ja tak! Titlen giver associationer til livets forgængelighed og vigtigheden af at bruge det godt. Længere inde i bogen forstår vi, at titlen mere præcist henviser til bogens pointe om, at arbejdet ikke kan spaltes fra livet, men at vi i stedet skal have mere liv i arbejdet. Og bogen handler om arbejde. Man havde måske forventet sig et bredere perspektiv ud fra titlen. Selvom temaet ikke er så overraskende, når man ved, hvem forfatteren er, så alligevel... Fordringerne i bogen er ydermere så radikale, at flere nok rammes forbi.

Bogen kan læses af de fleste. Der er referencer til filosofien, men begreberne forklares, så den ikke-filosofikyndige kan være med. Sproget er poetisk, som vi kender det fra Morten Albæks optræden i øvrigt. Det giver læsningen et flow, men indimellem kommer det også til at spænde ben for forfatterens pointer. Hvis chefen byder op til "intim tango" eller "befrugtning," får mange nok lyst til at forlade festen. Det er ønskværdigt med en god relation til en inspirerende leder, men Morten Albæks billedsprog er simpelthen hentet for langt inde i intimitetens sfære til meningsfuldt at kunne illustrere medarbejder-leader relationen. Forsøges poesien omsat til hverdag, kan man forestille sig nogle akavede og grænseoverskridende episoder.

Det samme gælder, når episoden fra Emil fra Lønneberg hentes ind for at illustrere ligeværd og venskabelig kærlighed i arbejdsrelationen. Det er vanskeligt at forestille sig, hvordan et unikt øjeblik i en nær relation lader sig reproducere og forcere som fundamentet i en leder-medarbejder relation. Det er det exceptionelle, der forsøges almengjort. Episoden, som illustration af det magtfrie rum, genkendes fra Tommy Kjær Lassens klumme VitaActiva, hvor der gøres mere ud af, at den ligeværdige relation skal kobles med en ulige, med magthierarkier, finanslov, deadlines osv. Som en bestræbelse ind i en række hverdagsforekomster og vilkår bliver fordringen mindre radikal end hos MA.

Nok er det en utaknemmelig opgave at beskrive fine dynamikker mellem mennesker med ord. Men man kunne have ønsket sig, at MA havde hentet sine illustrationer fra erfaringer i mere jordnære og konkrete arbejdsrelationer. Det ville have højnet spiseligheden og troværdigheden. Der gives nogle overordnede eksempler fra organisatorisk niveau, men kun enkelte fra medarbejderens niveau.

Det er vanskeligt at forestille sig, hvordan fordret kærlighed, intimitet og selvudvikling i et arbejdsforhold i praksis ikke bliver en form for udvidet *emotional labour* eller måske *spiritual labour*. Derved bliver arbejdet et sted, hvor medarbejderen (og leder) må investere (eller fingere) stadig mere af sig selv – og som resultat udmarves endnu mere for liv, og ikke omvendt.

Bogens centrale pointe om at skabe mere meningsfuldhed for den enkelte, ved at lade de samme mekanismer virke i arbejdsliv og øvrige liv, virker med andre ord ikke overbevisende – eller tillokkende. Men bogen kan bidrage ved at sætte spot på de store perspektiver, den menneskelige fællesmængde, det eksistentielle og trivsel i relation til arbejdet også, frem for fortrykte strukturerede *quick fixes* og tal som mål for, hvor godt, det går. Dét er et interessant perspektiv i vores tid.

Af Majken Fløjstrup Hansen, psykolog